

Δημοσιονομική μεταρρύθμιση

Του Κωνσταντίνου Πετρίδη

Αποτελεί δυσάρεστη πραγματικότητα ότι στην Κύπρο για πολλά χρόνια αντί τα νοικοκυριά να ξοδεύουν χρήματα στη βάση κάποιου οικογενειακού προγραμματισμού λαμβάνοντας υπόψη τα εισοδήματά τους, ξόδευσαν αλόγιστα με μόνο κριτήριο την ικανοποίηση υπερβολικών, εν πολλοίς, αχρείαστων καταναλωτικών επιθυμιών τους εκτός των πραγματικών οικονομικών δυνατοτήτων τους.

Αν κάποιος καταναλώνει για χρόνια περισσότερα από τα εισοδήματά του, όταν κληθεί να πληρώσει τον λογαριασμό θα βρεθεί αντιμέτωπος με πολύ δυσάρεστες καταστάσεις και θα οδηγηθεί σε περιπέτειες.

Η διαχείριση των δημόσιων οικονομικών δεν μπορεί να διαφέρει από την υπεύθυνη διαχείριση ενός οικογενειακού προϋπολογισμού. Αυτή ακριβώς η λογική, η υπευθυνότητα δεν είναι τίποτα άλλο από τη δημοσιονομική εξυγίανση και τους ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς.

Τόσο ως Κύπρος, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για χρόνια αγνοούσαμε την πραγματικότητα. Δημιουργούσαμε χρόνο με τον χρόνο ελλειμματικούς προϋπολογισμούς ακόμη και σε περιόδους υψηλής ανάπτυξης και υψηλών εισοδημάτων για το κράτος. Δανειζόμασταν με τη μεγαλύτερη ευκολία για να τους καλύψουμε φορτώνοντας τον φορολογούμενο πολίτη και τη νέα γενιά με δυσβάσταχτα χρέη.

Αυτή η ανεξέλεγκτη δημοσιονομική πολιτική γινόταν με επίκληση την ανάπτυξη. Τα χρέη όμως δεν οδήγησαν σε βιώσιμη ανάπτυξη αλλά σε χρεοκοπία. Οι φωνές σύνεσης που προειδοποιούσαν για τη μη βιωσιμότητα της κατάστασης αφορίζονταν ως υπερασπιστές της λιτότητας.

Ανάπτυξη όμως δεν είναι να υπερδανείζεσαι χωρίς να έχεις τη δυνατότητα να αποπληρώσεις τα χρέη σου, ούτε και βέβαια στο να καταλήγεις να αφαιμάσσεις συνεχώς τον φορολογούμενο για να καλύψεις ελλείμματα. Αυτό είναι οικονομικός αναφραβήτισμός.

Τα συνεχή ελλείμματα προκαλούν με τη σειρά τους ελλείμματα ανταγωνιστικότητας και οικονομικής αξιοπιστίας. Μπορεί ο υπερδανεισμός να αυξάνει την κατανάλωση, αλλά η ευμάρεια που δημιουργεί είναι πρόσκαιρη και επιφανειακή, χωρίς διάρκεια. Αυτό καταδεικνύει τόσο η παγκόσμια οικονομική ιστορία αλλά και η πρόσφατη κυπριακή εμπειρία.

Η δημοσιονομική εξυγίανση και η ανάπτυξη είναι έννοιες συμβατές. Είναι η εφαρμογή ενός συνετού προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης που μας επέτρεψε να αντιστρέψουμε τον αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης της τελευταίας τετραετίας. Ενός προγράμματος το οποίο δεν περιελάμβανε ούτε περιλαμβάνει την επιβολή νέων φόρων αλλά νοικοκύρεμα και στοχευμένη μείωση των δαπανών.

Τώρα που το καταφέραμε αυτό, οφείλουμε να διασφαλίσουμε όσα έχουμε επιτύχει και ότι δεν θα επιστρέψουμε στις κακές πρακτικές του παρελθόντος. Η κυβέρνηση, έχοντας συνείδηση της ευθύνης της προωθεί δύο πολύ σημαντικές μεταρρυθμίσεις στον τρόπο διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών που διασφαλίζουν τη βιωσιμότητά τους αλλά και τη συνέχιση της πολιτικής των φοροελαφρύνσεων αντί της πολιτικής της αύξησης των φόρων που κατ'εμάς αποτελεί τη χειρότερη μορφή λιτότητας.

Η πρώτη μεταρρύθμιση αφορά το κρατικό μισθολόγιο, η αύξηση του οποίου συνδέεται πλέον με τον ρυθμό ανάπτυξης. Τίθεται μια ενιαία οροφή



όσον αφορά τις προσλήψεις, τα επιδόματα, τις αναβαθμίσεις θέσεων ή τις μισθολογικές αυξήσεις, όλους δηλαδή τους παράγοντες που διαχρονικά οδήγησαν το μισθολόγιο στην Κύπρο να είναι το υψηλότερο στην Ευρώπη. Οι δημόσιοι υπάλληλοι θα μπορούν να λαμβάνουν το μερίδιο που τους αναλογεί από την ανάπτυξη της οικονομίας ενώ τίθεται αποτρεπτικός μηχανισμός στη συνεχή επέκταση του κράτους. Ταυτόχρονα, αποτελεί και κίνητρο για μια πιο αναπτυξιακή προσέγγιση της δημόσιας υπηρεσίας στην οικονομία.

Η δεύτερη σημαντική μεταρρύθμιση αφορά την εφαρμογή του νόμου περί δημοσιονομικής ευθύνης και δημοσιονομικού πλαισίου. Αλλάζει άρδην ο τρόπος καταρτισμού του προϋπολογισμού του κράτους, της διαχείρισης δηλαδή των χρημάτων των φορολογουμένων. Οι προϋπολογισμοί θα καταρτίζονται με βάση τις οικονομικές και δημοσιοοικονομικές προβλέψεις και όχι τα αιτήματα των υπουργείων ή των οργανωμένων φορέων. Θα τίθενται δεσμευτικές οροφές προϋπολογισμών σε κάθε υπουργείο και θα διασφαλίζεται ότι ο προϋπολογισμός θα είναι είτε ισοσκελισμένος είτε πλεονασματικός σε μεσοπρόθεσμη βάση.

Παράλληλα, παρέχεται ευελιξία καθορισμού των δαπανών ανά υπουργείο εντός της οροφής του. Το κάθε υπουργείο θα καταρτίζει στρατηγικό σχέδιο και δραστηριότητες για να επιτύχει τους στόχους του, ενώ η επιτυχία θα κρίνεται βάσει μετρήσιμων δεικτών απόδοσης. Ο κάθε υπουργός με αυτόν τον τρόπο θα έχει την ευθύνη και θα λογοδοτεί ως προς την επίτευξη των στόχων του και την αποτελεσματική υλοποίηση του προϋπολογισμού του.

Οι στόχοι των μεταρρυθμίσεων είναι ο σεβασμός στον φορολογούμενο, η πιο αποτελεσματική και λιγότερο αυθαίρετη λειτουργία του κράτους και η διεθνής αξιοπιστία της χώρας.

Βρισκόμαστε στην εποχή των μεταρρυθμίσεων, όπου όλα αλλάζουν. Η αλλαγή είναι από τη φύση της μια επίπονη διαδικασία. Πολλές από τις μεταρρυθμίσεις δεν είναι μόνο πολιτικά αλλά και τεχνικά δύσκολες, χρειάζεται συνεχή προσπάθεια, ενώ η πλήρης εφαρμογή τους παίρνει χρόνο. Δεν μπορούν να αλλάξουν τα πράγματα από τη μια μέρα στην άλλη, αλλά ποτέ δεν θα αλλάξουν αν δεν γίνει μια μέρα η αρχή. Η οικονομική κρίση μας ζύπνησε από τον λήθαργο και διέλυσε τον μύθο ότι μπορούμε να ξοδεύουμε χωρίς πρόγραμμα.

Αυτή η χώρα μπορεί να παραγάγει πλούτο που θα έχει σταθερότητα και διάρκεια. Φτάνει να διαχειριστούμε τα δημόσια οικονομικά με τον ίδιο σεβασμό και τον ίδιο τρόπο που ένας καλός νοικοκύριος διαχειρίζεται τον οικογενειακό του προϋπολογισμό. Πρώτα και κύρια πρέπει να κατανοήσουμε ότι το δημόσιο χρέος είναι δικό μας, δεν είναι ούτε ανώνυμο, ούτε απρόσωπο.

Ως κυβέρνηση κληρονομήσαμε μια κατάσταση που κανείς δεν ήθελε να αλλάξει. Με μεγάλη προσπάθεια και θυσίες από την κοινωνία βάλουμε τις βάσεις για μια πιο ορθολογική διαχείριση της οικονομίας. Σε αυτές τις βάσεις πρέπει να οικοδομήσουμε ένα ασφαλές μέλλον για τις επόμενες γενιές. Φυσικά και οι δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις δεν είναι αρκετές. Χρειάζονται διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που θα αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας για να μπορεί να παράγει περισσότερο πλούτο. Έχουμε το μεταρρυθμιστικό πλάνο μας και σε αυτό βαδίζουμε. Η επιτυχία όμως των μεταρρυθμίσεων θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό, όχι μόνο στη δική μας αποδεδειγμένη πολιτική βούληση αλλά και από την υποστήριξη της κοινωνίας. ■

Βρισκόμαστε στην εποχή των μεταρρυθμίσεων, όπου όλα αλλάζουν